

Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т. Г Шевченка
БІБЛІОТЕКА
Інформаційно-бібліографічний відділ

ТАМАРА СЕРАПІОНІВНА КУРАТОВА

Біобібліографічний покажчик

ЧЕРНІГІВ
2010

УДК 012:54
ББК Я19:Г
К93

К93   Тамара Серапіонівна Куратова : біобібліогр. покажч.
/ уклад. Н. П. Шуляр; відп. ред. Г. Г. Макарова. –
Чернігів, 2010. – 16 с.

Біобібліографічний покажчик «Тамара Серапіонівна Куратова» складений працівниками інформаційно-бібліографічного відділу бібліотеки ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка.

У покажчику вміщено наукову бібліографію та список опублікованих праць кандидата хімічних наук, доцента кафедри хімії Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка.

Уклад. Н. П. Шуляр
Відповідальний редактор Г. Г. Макарова
Комп'ютерний набір Н. П. Шуляр
Комп'ютерна верстка і дизайн І. В. Руднік

Т. С. КУРАТОВА - ПЕДАГОГ І ВЧЕНИЙ-МЕТОДИСТ

Жінка... Скільки про неї сказано і написано! У всіх сферах життя жінка відіграє важливу роль. Серед них є поети, космонавти, науковці... До таких жінок належить і Куратова Тамара Серапіонівна – талановита людина, кандидат хімічних наук, педагог, методист, жінка-хімік, яка присвятила своє життя хімічній науці.

Куратова Тамара Серапіонівна (уроджена Шелехова) народилася 9 лютого 1935 року в місті Дніпропетровську в сім'ї робітників. В 1943 році пішла в перший клас і в 1953 році закінчила школу зі срібною медаллю. Після закінчення школи в 1953 році вступила на I курс хімічного факультету Дніпропетровського державного університету імені 300-річчя возз'єднання України з Росією, який закінчила з відзнакою у 1958 році.

В тому ж 1958 році вийшла заміж за Куратова В. А. і виїхала разом з чоловіком на місце призначення у місто Красноярськ на шинний завод, де працювала інженером-дослідником центральної заводської лабораторії. У 1959 році народилася донечка Оксана.

В 1960 році вступила до аспірантури при кафедрі фізичної хімії Дніпропетровського університету, яку закінчила у 1963 році і одержала направлення на роботу в Дніпродзержинський філіал Всесоюзного науково-дослідницького і проектного інституту азотної промисловості в якості старшого наукового співробітника.

У співавторстві із Скарре О. та Терешкевич М. вона пише і видає наукові статті у галузі фізичної хімії, які стали перепусткою у велике наукове майбутнє.

В 1964 році захистила дисертацію на тему: «Вивчення взаємодії йонів в розчинах ізотопним методом» і у 1965 році отримала диплом кандидата хімічних наук.

У 1968 році на конкурсній основі отримала посаду доцента кафедри фізичної хімії Дніпропетровського

університету. Викладала такі курси, як «Фізична хімія», «Хімія ізотопів» (спецкурс), спецпрактикум з фізичної хімії. В 1969 році отримала атестат доцента.

В 1970 році народилася донька Євгенія. У 1973 році пройшла по конкурсу на посаду доцента кафедри хімії Тернопільського державного педагогічного інституту імені Ярослава Галана і з 1975 року стала завідувачем кафедри неорганічної і аналітичної хімії цього інституту.

В 1984 році пройшла по конкурсу на посаду доцента кафедри хімії Чернігівського державного педагогічного інституту імені Т. Г Шевченка. З 1986 по 2007 рік вона – завідувач кафедри хімії ЧДПУ імені Т. Г Шевченка.

З 2007 року – доцент кафедри хімії ЧДПУ імені Т. Г Шевченка.

Основні курси:

1. «Фізична і колоїдна хімія»
2. «Методологія хімії» (магістри)
3. «Методика викладання хімії у закладах нового типу і ВНЗ» (магістри)
4. «Методика складання і розв'язування шкільних хімічних задач».

Займається навчально-методичними питаннями навчання та викладання хімії у школі та ВНЗ. У 2008 році у співавторстві виходить посібник – «Тести 8-11 клас. Хімія».

Високий професіоналізм Тамари Серапіонівни і вагомий науковий здобутки, успіхи в науково-педагогічній діяльності, відданість справі всього життя не залишилися непоміченими науковою громадськістю. Самовіддана праця належно відзначена: вона нагороджена знаком «Відмінника народної освіти УРСР» (1979 р.). Нагороджена кількома грамотами: Почесною грамотою Міністерства освіти України за вагомий внесок у справу навчання та виховання учнівської молоді, активну участь у підготовці та проведенні Всеукраїнських предметних олімпіад (1993); Почесною грамотою Чернігівської обласної ради за багаторічну сумлінну працю, високий

професіоналізм (2005); Почесною грамотою Академії педагогічних наук України за вагомий внесок у підготовку висококваліфікованих педагогічних кадрів (2006).

Педагогічною майстерністю, ерудованістю, глибокими знаннями предмета, поінформованістю в питаннях новітніх досягнень хімії, організаційними здібностями, порядністю та справедливістю, наполегливістю в роботі Куратова Тамара Серапіонівна здобула повагу й заслужений авторитет як серед професорсько-викладацького складу, так і у студентів університету.

Чоловік, Куратов В. А., працював головним конструктором Чернігівського проектного інституту будівництва.

Разом з чоловіком виростили та виховали двох прекрасних дочок. Доньки: Ухарова Оксана Володимирівна закінчила Московський інститут легкої промисловості у 1988 році, має двох дочок, проживає у м. Москва; Топіна Євгенія Володимирівна у 1992 році закінчила хімічний факультет Московського університету імені М. В. Ломоносова, у 1995 році – аспірантуру при кафедрі загальної хімії МГУ, у 1996 році захистила дисертацію і одержала диплом кандидата педагогічних наук. З 1996 року проживає у США, м. Хайланд, працює в фармацевтичній фірмі, очолює відділ статистики, має двох дітей.

Життя Тамари Серапіонівни – постійний рух, пошук. Спілкування з нею завжди цікаве і емоційне. Вона великий ерудит та життєлюб. Це і приваблює до неї людей, молодь, створює незаперечний авторитет.

***

Біобібліографічний покажчик «Тамара Серапіонівна Куратова» продовжує серію «Наукова спадщина викладачів ЧДПУ імені Т. Г. Шевченка». Він містить відомості про науковий та методичний доробок кандидата хімічних наук, доцента кафедри хімії ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка Куратової Тамари Серапіонівни.

Даний біобібліографічний покажчик складається з таких розділів:

- Т. С. Куратова – педагог і вчений-методист
- Хронологічний покажчик праць Тамари Серапіонівни Куратової
- Іменний покажчик співавторів

У покажчику дотримано хронологічний характер розміщення опублікованих праць у прямій послідовності. У межах одного року джерела розміщено за алфавітом назв. Біобібліографічний опис здійснено у відповідності з діючими державними стандартами та згідно з рекомендаціями ЦНБ імені В. І. Вернадського щодо складання та оформлення біобібліографічних покажчиків.

Видання розраховане на науковців, викладачів хіміко-біологічних факультетів вузів, учителів та методистів, студентів, магістрантів та аспірантів, працівників бібліотек.

ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ *Тамари Серапіонівни Куратової*

1960

Изучение влияния природы катиона на подвижность атомов кислорода в анионе в водных растворах. I [Текст] // Журн. физ. химии. – 1960. – Т. XXXIV, № 7. – С. 1559–1601. (Соавт.: О. К. Скарре, М. О. Терешкевич).

1963

Влияние природы катиона на подвижность атомов кислорода в анионе в водных растворах. III [Текст] // Журн. физ. химии. – 1963. – Т. XXXVII, № 4. – С. 879–881. (Соавт.: О. К. Скарре, М. О. Терешкевич, Л. Н. Ларченко).

Изучение влияния природы катиона на подвижность атомов кислорода в анионе в водных растворах. IV [Текст] // Журн. физ. химии. – 1963. – Т. XXXVII, № 5. – С. 1132–1134. (Соавт.: О. К. Скарре, М. О. Терешкевич).

1964

Изучение взаимодействия ионов в растворах изотопным методом [Текст] : автореф. дис., предст. на соиск. учён. степ. канд. хим. наук / рук. работы: О. К. Скарре, М. О. Терешкевич; Днепропетр. химико-технол. ин-т имени Ф. Э. Дзержинского.– Днепропетровск, 1964. – 18 с.

О подвижности атомов кислорода броматов в смешанных растворителях [Текст] // Журн. физ. химии. – 1964. – Т. XXXVIII, № 6. – С. 1535–1538. (Соавт.: М. О. Терешкевич, О. К. Скарре, А. Н. Батурин).

1965

О подвижности атомов кислорода в некоторых анионах в смешанных растворителях. Броматы натрия и калия [Текст]

// Журн. физ. химии. – 1965. – Т. XXXIX, № 10. – С. 2365–2369. (Соавт.: М. О. Терешкевич, Э. Э. Гольтеузен, Э. Ю. Пожидаева, О. К. Скарре).

1966

Хроматографическое определение углекислоты в перманентных газах [Текст] // Хим. пром-сть Украины. – 1966. – № 4. – С. 54–55. (Соавт.: В. Е. Степаненко, А. М. Караблина, С. И. Кричмар).

1968

Влияние температуры на кислородный обмен в анионах в связи с ассоциацией ионов в растворе [Текст] // Труды Второй Всесоюзной конференции по теории растворов (г. Алма-Ата, 29 ноября – 4 декабря 1968 г.). – Алма-Ата, 1968. – С. 178–183. (Соавт.: М. О. Терешкевич, С. А. Волкова, А. В. Куприк, Р. Е. Длугач).

1971

Определение констант ассоциации ионов по скорости кислородного обмена между анионами и водой [Текст] // Журн. физ. химии. – 1971. – Т. XLV, № 2. – С. 413–416. (Соавт.: М. О. Терешкевич, С. А. Волкова, Р. Е. Длугач).

Свойства водных растворов нитрата кальция при высоких температурах [Текст] // Журн. физ. химии. – 1971. – Т. XLI, № 11. – С. 2345–2347. (Соавт.: Г. А. Ивашина).

1972

О возможности использования кинетики кислородного обмена для расчета термодинамических характеристик растворов некоторых электролитов [Текст] // Журн. общ. химии. – 1972. – Т. XLII, вып. 12. – С. 2602–2607. (Соавт.: Г. А. Ивашина, М. О. Терешкевич).

О межмолекулярном взаимодействии в водных растворах нитрата бария при разных температурах [Текст] // Журн. физ. химии. – 1972. – Т. XLVI, № 4. – С. 932–935. (Соавт.: Г. А. Ивашина, М. О. Терешкевич).

1974

Применение рефрактометрии для изучения водных растворов нитратов элементов I и II групп [Текст] // Журн. физ. химии. – 1974. – Т. XLVIII, № 10. – С. 2498–2502. (Соавт.: М. О. Терешкевич, А. В. Куприк, Г. А. Ивашина).

1975

Влияние природы катиона и аниона на структурообразование в растворах солей элементов II группы периодической системы [Текст] // Журн. физ. химии. – 1975. – Т. XLIX, № 8. – С. 2025–2028. (Соавт.: Г. А. Ивашина, М. О. Терешкевич, В. Г. Коровина).

1976

Термодинамические характеристики концентрированных растворов нитратов элементов II группы при высоких температурах [Текст] // Журн. физ. химии. – 1976. – Т. 50, № 4. – С. 873–876. (Соавт.: Г. А. Ивашина, М. О. Терешкевич).

1977

О влиянии смешанных аквакомплексов на особенности межмолекулярного и межмолекулярного взаимодействия в растворах [Текст] // IX Украинская республиканская научная конференция по неорганической химии : тез. докл. – Л., 1977. – С. 96. (Соавт.: Г. А. Ивашина, М. О. Терешкевич).

О необходимости учёта структурообразования при описании свойств водных растворов электролитов [Текст] // Изв. вузов. Химия и хим. технология. – 1977. – Т. 20,

вып. 2. – С. 203–206. (Соавт.: Г. А. Ивашина, М. О. Терешкевич).

1978

Возможности разделения суммарных энергетических эффектов некоторых процессов, протекающих в водных растворах электролитов [Текст] // Журн. общ. химии. – 1978. – Т. 48, вып. 1. – С. 151–157. (Соавт.: М. О. Терешкевич, А. В. Куприк).

Исследование физико-химических свойств водных растворов электролитов и влияние на них межмолекулярных взаимодействий [Текст] // Тез. докл. 2-го Укр. респ. совещ. по физ.-хим. анализу (г. Симферополь, 26–28 сентября 1978 г.). – Симферополь, 1978. – С. 52. (Соавт.: Н. В. Царева, М. О. Терешкевич, Г. А. Ивашина).

1981

Из опыта применения структурно-логических схем [Текст] // Пробл. высш. шк. – К., 1981. – Вып. 43. – С. 86–90. (Соавт.: Н. В. Царева).

Исследование межмолекулярного и межмолекулярного взаимодействия в водных растворах нитратов изотопным методом [Текст] – Черкассы, 1981. – Деп. в отделении НИИТЭХИМа г. Черкассы, № 375хп. (Соавт.: Г. А. Ивашина, Н. В. Царева).

1984

Исследование физико-химических свойств растворов солей элементов I и II групп периодической системы в обычной и тяжёлой воде с добавками соляной кислоты [Текст]. – К., 1984. – 14 с. – Деп. в УкрНИИ, № 561. (Соавт.: И. В. Царева, Г. А. Свереда).

1985

Использование системно-структурного подхода для повышения эффективности уроков обобщения по химии [Текст]. – 9 с. – Деп. в ОЦНИ «Школа и педагогика» МП СССР и АПН СССР 15. 04. 85, № 56–85. (Соавт.: Н. В. Царева, Н. И. Янчук).

1988

Методические указания к применению программируемых микрокалькуляторов для решения задач по химической технологии [Текст]. – Чернигов, 1988. – 44 с. (Соавт.: И. Н. Курмакова, А. П. Третьак).

Химия и биологическая химия [Текст] : учеб. пособ. для студ. ф-тов физ. воспитания пед. ин-тов. – К. : Выща шк., 1988. – 414 с. (Соавт.: А. Ф. Явоненко, Б. В. Яковенко, С. В. Крутовский и др.).

1989

Організація самостійної роботи учнів на уроках хімії з узагальнення навчального матеріалу за допомогою структурно-логічного аналізу [Текст] // Методика викладання біології, хімії, географії. – К., 1989. – Вип. 6. – С 108–112. (Співавт.: С. В. Прядко).

1990

Використання системно-структурного підходу для підвищення ефективності уроків узагальнення з хімії [Текст] // Співробітництво вузу і школи – найважливіша умова підготовки вчителя : тез. доп. обл. наук.-метод. конф. – Чернігів, 1990. – С. 55–56. (Співавт. О. В. Білоус).

Філіал кафедри як засіб тісного співробітництва вузу і школи [Текст] // Там же. – С. 58–59. (Співавт.: Є. М. Доропій).

1994

Концепція підготовки вчителя хімії та екології [Текст] // Непрерывное образование и воспитание населения городов : тез. докл. Междунар. науч.-метод. симп. (г. Запорожье, 14-16 сентября 1994 г.). – Запорожье, 1994. – С. 136–137. (Співавт.: В. О. Сердюк).

1996

Концепція підготовки вчителя хімії та екології [Текст] // Екологія, охорона природи, екологічна освіта і виховання : зб. ст., присвяч. 80-річчю Чернігівського держ. пед. ін-ту імені Т. Г. Шевченка. – Чернігів, 1996. – С. 143–145. (Співавт.: В. В. Грубінко, В. О. Скребець).

1999

Використання шкільного тесту розумового розвитку учнів на уроках хімії [Текст] // Біологія і хімія в шк. – 1999. – № 1. – С 37–39. (Співавт.: О. В. Білоус).

Програмне забезпечення викладання хімії в спеціалізованому класі хіміко-біологічного профілю педагогічного ліцею [Текст] // Профорієнтація та довузівська підготовка майбутніх спеціалістів: проблеми, досвід, перспективи: матеріали наук.-практ. конф. – Чернігів, 1999. – С. 127–131. (Співавт.: С. В. Грузнова, І. М. Курмакова).

2000

Модульно-рейтингова система контролю та оцінки знань майбутнього вчителя хімії у ступеневій освіті [Текст] // Сучасний стан вищої освіти в Україні: проблеми та перспективи : тез. доп. Всеукр. наук.-метод. конф., 24-25 травня 2000 р. – К., 2000. – С. 210–211. (Співавт.: С. В. Грузнова, І. М. Курмакова, О. В. Білоус).

2001

Аспекти формування системи стандартів підготовки вчителя (викладача) хімії [Текст] // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. – Чернігів, 2001. – Вип. 5. – С. 3–4.

Багатоваріантні задачі та тестові завдання з фізичної хімії [Текст] : метод. розробки для самостійної роботи студ. 3 курсу хім.-біол. ф-ту. – Чернігів, 2001. – 30 с. (Співавт.: І. М. Курмакова).

Досвід та перспективи науково-методичної роботи кафедри хімії [Текст] // Три століття гуманітарної та педагогічної освіти в Чернігові: від колегіуму до університету : зб. матеріалів Ювілейної наук. конф., присвяч. 300-річчю Черніг. колегіуму і 85-річчю Черніг. держ. пед. ун-ту імені Т. Г. Шевченка. – Чернігів, 2001. – С. 116–117. (Співавт.: С. В. Грузнова, І. М. Курмакова, О. В. Білоус).

2002

Робочий зошит для виконання лабораторних робіт з курсу «Фізична та колоїдна хімія» (2 семестр, спеціальність «Хімія та біологія») хіміко-біологічного факультету Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка [Текст]. – Чернігів, 2002. – 29 с. (Співавт.: І. М. Курмакова).

2005

Багатоваріантні задачі та тестові завдання з фізичної хімії [Текст] : для самостійної роботи студентів III курсу хіміко-біологічного факультету (спеціальність «хімія і біологія», «біологія і хімія»). – Чернігів, 2005. – 30 с. (Співавт.: І. М. Курмакова).

2006

Дидактичні основи впровадження стандарту освіти з хімії для педагогічних ВНЗ в контексті вимог Болонського процесу [Текст] // Хімічна освіта в контексті Болонського процесу: стан і перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 18-19 травня 2006 р.). – К., 2006. – С. 4-5. (Співавт.: І. М. Курмакова, С. В. Грузнова).

Тестові завдання для підготовки студентів до фахового екзамену з хімії [Текст] – Чернігів, 2006. – 92 с. (Співавт.: С. В. Грузнова, Ж. В. Замай, І. М. Курмакова, О. П. Макей).

2008

Вправи та задачі з курсу фізичної хімії [Текст] : для студентів педагогічних університетів, I семестр. – Чернігів, 2008. – 36 с. (Співавт.: І. М. Курмакова).

Стандарт освіти як засіб модернізації системи підготовки вчителя хімії дванадцятирічної школи [Текст] // 36. наукових праць української науково-практичної конференції «Хімічна та екологічна освіта: стан і перспективи розвитку» (м. Вінниця, 25-26 вересня 2008 р.). - Вінниця, 2008. – С. 95–98.

Тести 8-11 кл. Хімія [Текст] : посібник. – К. : Академія, 2008. – 278 с. (Співавт. І. М. Курмакова, С. В. Грузнова, П. В. Самойленко, Ж. В. Замай).

2009

Стандарт освіти як засіб управління якістю професійної підготовки вчителя хімії [Текст] // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. – Чернігів, 2009. – Вип. 72. – С. 23–26. (Співавт. І. М. Курмакова, С. В. Грузнова, П. В. Самойленко).

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Батурин А. Н. – 7
Білоус О. В. – 11, 12, 13
Волкова С. А. – 8
Гольтеузен Э. Э. – 8
Грубінко В. В. – 12
Грузнова С. В. – 12, 13, 14
Длугач Р. Е. – 8
Доропій Є. М. – 11
Замай Ж. В. – 14
Ивашина Г. А. – 8, 9, 10
Караблина А. М. – 8
Коровина В. Г. – 9
Кричмар С. И. – 8
Крутовский С. В. – 11
Куприк А. В. – 8, 9, 10
Курмакова И. Н. – 11, 12, 13, 14
Ларченко Л. Н. – 7
Макей О. П. – 14
Пожидаева Э. Ю. – 8
Прядко С. В. – 11
Самойленко П. В. – 14
Свереда Г. А. – 10
Сердюк В. О. – 12
Скарре О. К. – 7, 8
Скребець В. О. – 12
Степаненко В. Е. – 8
Терешкевич М. О. – 7, 8, 9, 10
Третьак А. П. – 11
Царева Н. В. – 10, 11
Явоненко А. Ф. – 11
Яковенко Б. В. – 11
Янчук Н. И. – 11

ЗМІСТ

Т. С. Куратова – педагог і вчений-методист	3
Хронологічний покажчик праць Тамари Серапіонівни Куратової	7
Іменний покажчик	15